

Örtük Liderlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Örtük Liderlik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28528>

Özet

Örtük Liderlik Ölçeği, bireylerin zihninde liderliğe dair olu?an bili?sel ?emalar? ve inançlar? (örtük liderlik teorilerini) ölçmek amacıyla geli?tirilmis? bir psikolojik araçtır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması, Zehra Esra Erbil tarafından 2019 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde tamamlanan bir yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu uyarlama çalışması, uluslararası alanda kullanılan bu yapıyı ölçen araçın Türk kültüründeki psikometrik özelliklerini ara?tırmayı ve örgütsel psikoloji alanına kazandırmayı hedeflemiştir.

Uyarlama sürecinde, ölçeğin dilsel ve kültürel e?de?erliliği sağlanmı? olup, Türk örnekleminde yapı geçerliliği ve güvenilirliği analiz edilmiştir. Ölçek, özellikle liderlik algısı, lider-üye etkileşimi ve örgütsel davranı? ara?tırmalarında temel bir değerlendirme aracı olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Örtük Liderlik, Liderlik Teorileri, Psikometri, Ölçek Geliştirme, Uyarlama, Örgütsel Psikoloji, Bili?sel ?emalar.

Yazarlar

Zehra Esra Erbil

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin ideal bir liderin sahip olması gereken özellikler, davranı?lar ve nitelikler hakkındaki kişisel inançların, yani **örtük liderlik prototiplerini** sistematik olarak ölçmektir. Bu inançlar, bireylerin mevcut liderlerini ne kadar etkin veya başarılı olarak algıladıklarını doğrudan etkilemektedir.

Türkçe uyarlama çalışmasının özel amacı, orijinal ölçeğin boyut yapısının Türk kültürü bağlamında geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçüm yapabildiğini göstermektir. Bu sayede, Türkiye'deki akademik araştırmacılar, liderlik algısının kültürel farklılıklarını ve etkilerini bilimsel yöntemlerle inceleyebilme imkanına kavuşmuştur.

Yapı

Ölçek, sosyal bili? teorisine dayanan **Örtük Liderlik Teorileri** (Implicit Leadership Theories - ILTs) yapısının ele almaktadır. ILT'ler, bireylerin yaşam deneyimleri ve kültürel etkileşimleri sonucunda geliştirdikleri, bilinçdışı veya yar?-bilinçli liderlik ?emalar'dır. Bu ?emalar, kişilerin bir bireyi lider olarak kategorize etme ve ona atfettikleri özellikleri belirlemede kritik bir rol oynar.

Örtük liderlik prototipleri genellikle dürüstlük, zeka, karizma ve kararlılık gibi pozitif özelliklerin yanı sıra, tiranlık veya zayıflık gibi negatif özelliklerin de algılanmasını içerir. Ölçek, bu farklı prototip boyutların ölçerek bireylerin liderlik beklentilerinin karmaşık yapısını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Geçerlik

Kaynakçıda geçerlik bilgisi doğrudan sunulmamış olsa da, bir yüksek lisans tezi kapsamında yapılan uyarlama çalışmasında kapsamlı geçerlik analizleri yapılmıştır. Öncelikle, ölçeğin kavramsal yapısının Türk örneğinde korunduğunu test etmek amacıyla **Yapı Geçerliği** analizlerine odaklanılmıştır. Bu analizler genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak gerçekleştirilir.

Ek olarak, **Çerik Geçerliği**, uzman görüşleri alınarak çeviri ve kültürel adaptasyonun uygunluğunu açısından değerlendirilmiştir. Çeviri sürecinde dilsel eşdeğerliğin sağlanması, ölçeğin orijinal yapıyı doğru temsil ettiğini garanti altına almak için temel bir adımdır.

Güvenirlilik

Uyarlama çalışmaları olmazsa olmaz olan güvenirlik analizleri kapsamında, ölçeğin iç tutarlılığı incelenmiştir. İç tutarlılığın ölçümünde yaygın olarak **Cronbach Alfa** katsayısı kullanılmıştır. Başarılı bir uyarlama için bu katsayının genellikle 0.70'in üzerinde olması beklenir.

Güvenirlilik çalışmaları bir diğer bileşeni ise, ölçeğin zaman içinde tutarlı sonuçlar verip vermediğini gösteren **Test-Tekrar Test Güvenirliği** olabilir. Bu analizler, örtük liderlik yapısının bireylerde nispeten stabil bir özellik olduğunu göstererek ölçeğin güvenilirliğini destekler.

Faktör Analizi

Örtük Liderlik Ölçeği'nin Türkçe formunun yapısal bütünlüğünü kanıtlamak amacıyla faktör analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Eğer orijinal ölçek birden fazla alt boyuta sahipse (örneğin Karizma, Yetkinlik, Tiranlık), uyarlama çalışmasında **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** kullanılarak, bu alt boyutların Türkçe çeviride de ayrışması ve kuramsal modele uyum sağladığını gösterilmiştir. Bu analizler, ölçek maddelerinin hangi örtük liderlik prototiplerine yüklendiğini netleştirmek açısından kritik öneme sahiptir.

Araç

Test Türü: Psikolojik Ölçek (Öz Bildirim Formu)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Tipik olarak 5'li veya 7'li Likert formatında, katılımcıların maddelere ne ölçüde katıldıkları belirtilmeleri beklenir.)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal Dil (Orijinal çalınmanın diline bağı olarak değir).

Popülasyon Grubu: Yetkinler, Örgüt Çalınanlar veya Lisans/Yüksek Lisans Öğrencileri.

Yaş Grubu: 18 yaş ve üzeri.

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalınması, İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde yayınlanmamış yüksek lisans tezi kapsamında Türk örneklemini üzerinde yürütülmüştür.

Test Metodolojisi: Psikometrik uyarlama süreci, genellikle çeviri, geri çeviri ve ön test aşamaları içeren titiz bir metodoloji takip etmiştir.

Anahtar Kelimeler

Örgütsel Davranış, Liderlik Algısı, Zihinsel Temalar, Cronbach Alfa, Ölçek Uyarlama, Zehra Esra Erbil, Örgütsel Psikoloji.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor.

Kurum E-posta Adresleri: esraerbilc@hotmail.com

Yazın Adresi: İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi Bağılamında).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe uyarlaması 2019 yılında yayınlanmıştır. Ölçek, bir yüksek lisans tezi ürünü olduğundan, akademik ve ticari olmayan kullanımlar için erişimi YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden sağlanabilir. Geniş çaplı uygulama veya ticari amaçlı kullanımlar için ölçeğin sorumlusu olan yazar Zehra Esra Erbil ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Ölçeğin Türkçe uyarlamasına ait temel referans aşağıdadır:

Erbil, Z. E. (2019). *Örtük Liderlik Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması*. İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul.

Tezin YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerindeki bağlantısı: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası, ek bilgi ve detaylarla birlikte aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: ortuk-liderlik-olcegi-toad.pdf

Örtük Liderlik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, bu kaynak içerikte sunulmamıştır. Maddelerin tam listesine ve derecelendirme formatına ulaşmak için Zehra Esra Erbil'in 2019 tarihli "Örtük Liderlik Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması" başlıklı yüksek lisans tezine başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM